

ԼՈՐՏ ՊԱՅՐԸՆ

(Շար. տես «Բազմաթիւ» 1932, էջ 266)

Ներում կը խնդրեմ ձեզմէ, իմ ազնիւ հայրենակիցներ, որ քիչ մըն ալ համբերութիւն ունենաք, սլացիկ ճաշակ մը առնելու «Հարութի ուխտագնացութեան» Ս. Ղազարու վանքին մէջ գրուած չորրորդ երգէն իմ պաշտած կտորներէս, որոնցմէ մէկ երկու համար պիտի կարդամ:

Քառասներեակ մը տարիներ առաջ իտալիոյ նուիրուած այդ չորրորդ երգին անգլիերէն բնագիրն և Ալիշանի ոսկեգարեան հայ բարբառով հրաշալիօրէն ներդաշնակ թարգմանութիւնը բառ առ բառ զոյգ տէի խարբերդի Եփրատ ուսումնարանին վերջին տարիներուս: Եւ շատ անգամ «Սրինգ»-ի հեղինակ Գարեգինի տապալանաքարին մօտ կ'երթայի մըմջէլ մէկ երկու համար՝ իբր ողբացեալ մանրամաստութիւն ուղղուած «Գիշեր բարի», Շնորհալի Ծովքէն մինչեւ Մեսրոպ Մաշտոցի հայ զրեւը դասաւանդած ու ժայռափոր մատուռ դպրոցը՝ երկնածրար Մաստառի կողքին վրայ, որոնց ստորոտը իննհարիւր մեղր խորութեամբ: Եփրատի մեծ ճիւղը Արածանին երգելով ու մերթ հեծելով կը սահէր կ'երթար դէպ ի Միջագետքի աւազները և ովկիանին անհունութիւնը:

Հայրենիքն ու ազատութիւնը իր կեանքն ամբողջ խանդավառութեամբ և մանաւանդ ամէն վայրկեան անոնց շղթայագերծ ըլլալու իտալի սեղանին զոհողութեան ու գիով սիրել կարենալու համար, որ և է հայ հոն մանկութիւն մը գէթ հայրենի յիշատակներու վճիռ ու սանդուղի ջուրերուն մէջ իր երազուն ճակատը պէտք է զովացուցած ըլլայ:

Այս փակագծէն յետոյ գանք Հարպը-

տի իտալիային: Հակառակ որ ամբողջութեան ներդաշնակ նուագը կը սլանայ ուղղակի դէպ ի ովկէանին անհունութիւնը, սակայն երեք չորս տեղեր երազն ու մտածումը լուսոյ տարիներու արագութեամբ կը սլանան միջոցին մէջ:

Երգին առաջին մասը, զոր աճապարանօք պարզ աշխարհաբարի կը վերածեմ դիւրահասկնալի ըլլալու համար, վենետիկը երգելով կը սկսի.

«Կանգնեցայ Վենետիկի մէջ, հառաչեալ իմ կամուրջին վրայ, մէկ կողմէս պարտը կը բարձրանար ու անոր դիմացին բանտը: Զրանցիկ աշխարհը բիկուրին վրայ իր շինարարաց բարձրանալը տեսայ, մոգական ցոյցի մը յեղակարծ հարուածող ու հազար տարիներ իրենց անպամած քեռերը կը տուրածեին իմ շուրջս, և մեռող փառք մը կը ժպտի, հեռաւոր ժամանակաց վրան, երբ շատ մը հպատակ երկիրներ, աշխարհին սիրտէն քեռաւոր Ասիոյն մարմարեայ սիւներու գագաթին, երբ Վենետիկը կը բազմէր վահաշուք, զանր նետած իր հարիւր կրկիններուն վրայ»:

*
**

Վենետիկէն արծուի նայուածքով ու թռչնով կ'անցնի ամբողջ իտալիոյ պատմական երկիրներուն և բոլոր գեղարուեստի գանձերը կ'իտաւեր անմահական ամբողջութեամբ մարմին և հոգի կ'առնեն Հարութի մոգական զրջին տակ: Կ'այցելէ հին մեծերու դամբանները. Վենետիկէն ետք երկրորդ հիանալի գրութիւնը Սուրբ Խաչ (Santa Croce) գտնուած շիրիմներուն բարախուն նկարագիրն է:

Ողբացեալն Որբերեան իր ձեռագրին մէջ զանց քրած է դնել Ֆիրենցէի Ս. Խաչ եկեղեցւոյ մէջ թաղուած անմահներուն ուղղուած տղերքը, ինչպէս և «Ս. Պետրոսի Տաճարը»: Կոս կը դնենք Ալիշանի թարգմանութիւնը որ այնքան զեղեցիկ է և Որբերեանէն իսկ այնքան սիրուած: Մ. Խ.

Ս. ԽԱՉ (Ֆիրենցէի)

Ի սրբազանն ագարակ Սրբոյ խաչին պարագիր
Հանգչին ամիւնք՝ որք ըզկայն իսկ յարդարեն սրբագոյն.
Անմահութեամբ իմն լի է խաղաղեալն այն մոխիր.
Թէպէտ չիցէ այլ ինչ անդ բայց յիշատակ անցելոյն,
Եւ խուն նըշխարք վեհագանց ի վիմ թոնիցն անկելոց.
Միքանցելոյ աստանօր ու Ալիիերեայ ոսկրոտի,
Եւ աստեղաց նետահան Գալիլէոյ աստ դընի,
Եւ տառապանք իւր ընդ իւր. դառնայ ի հող աստ կըրկին
Մագգեալեղեայ հողն, ի վայր՝ յորմէ առաւըն նախկին:
Սոքա հանճարք չորեքին քառից տարերց հանգունակ
Յարուցանել համօրէն ազգ նոր՝ իցեն բաւական:

ՏԱՃԱՐ Ս. ՊԵՏՐՈՍԻ

Ահա գումբէմն ընդարձակ անա գումբէմն հրաշալի,
Առ որով խուն Անահտայն մեհեան թըւի տաղաւար.
Այլ դու միայն կաս ի ճին եւ նոր տաճարս եւ սեղան.
Դու միայնակ կաս կանգուն չունելով զոք հաւասար.
Դու լոկ սրբոյն Աստուծոյ եւ ճշմարտին քաջ արժան:
Ո՞ր յերկաւոր տաճարաց մըտցէ գեղոյդ ի պայքար.
Յորմէ հետէ Սիովնի յաւեր դարձաւ սուրբ խորան
Եւ ըզխաւացն իւր եմող տէր բնակութիւն ըզնախկին,
Անեղութիւն, մեծութիւն եւ փառք եւ գեղ աստանօր
Համախմբեալ ընդ յարկաւոր յաւերժական տարածին,
Ուր սուրբ ուսնխաւըն պաշտի ճշմարտութիւն երկնաւոր:

ԿՈՒԽԵՌՆ (ՀՌՈՄ) (քրդ. Որբերեան)

Քանի կանգուն է Կոլիսէոն, Հռոմ կանգուն կը մնայ.
Երբ իյնայ Կոլիսէոն, Հռոմ ալ պիտի իյնայ.
Եւ երբ Հռոմ իյնայ, աշխարհն ալ ամբողջ:

Եւ մտածել թէ այս անհուն սաւառն
նումը իտալիոյ երեւոյթին անցեալին ու
մանաւանդ հիանալի յիշատակներուն,
մանաւորապէս իտալական մեծ միւռ-
թեան ու ազատութեան վրան, Ս. Ղա-
զարու մէջ ունեցած է, ուր հայ մայրեր
սորվեցուցած էին իրեն խօսիլ, գրել մեր
մեծասքանչ հայ լեզուն, և մանաւանդ
ապացուցած էին թէ Սուրբ Գրոց իսկ
ճշմարիտ զրախտը Հայոց հին հայրենեաց
մէջ էր, և Նոյի տապանը լեռներու ալե-
փառ նահապետին՝ Արարատի գագաթն էր
զադրած:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ - ՓՈՂԱՀԱՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՀԱՄԵՐԱՇԽՈՒԹԵԱՆ

Երկու խօսք: — Ս. Ղազարէն հրա-
ժեշտ առնելէն անմիջապէս վերջ
թերեւ զային քով գնաց. նէ կարմրած
աչքով կը սպասէր իրեն, վասն զի
գիտէր թէ Պայրըն որոշած էր մեկնիլ
Եւլաղա և այդ առթիւ վերջին անգամ
զինքը համբուրեւ լու պիտի գար:
Եղբայրն ալ հոն էր երբ Պայրըն
ներս մտաւ:

Մէկ քանի ժամուան մէջ ամէն ինչ
կարգադրուեցաւ: Նաւը պատրաստ
էր արդէն նաւահանգստին մէջ: Պայրըն
իր վերջին հրահանգները տուաւ
զինքը պաշտող ղեկավարին, թերեւ
զային, և ըսաւ թէ մտադիր է իր
ունեցած զրահին մեծ մասը և իր
կեանքը զոհել՝ ողջունելու համար
Յունաստանի ազատութիւնը: Թէ՛ Լոն-
տոնի փոխանորդ նոտարը հրահանգ
ստացեր էր իր նախնեաց ժառանգական
դրեակն ու հողերը վաճառել — որոնք
գնոյ ահա զին բարձրացում ունեցած էին
և գնորդ մը ներկայացեր էր արդէն
(մեծահարուստ ԱԱԸ) հարիւր հազար
անգլիական ոսկիի առաջարկութեամբ,
և քանի մը ամիսէն ամբողջ զրամբ
պիտի գանձուէր: Պայրըն ըսաւ
նոյնպէս թէ՛ նոտարը իրեն (այսինքն
սիրուհիին) պիտի զրկէր գումարը,
և թէ նէ՛ անձամբ անմիջապէս զրամբ
պիտի տանէր ու յանձնէր իրեն՝ ինքը
Յունաստանի ծովեզերեայ ո՛ր
քաղաքն ալ որ գտնուելու ըլլար:

Հրաժեշտ, արցունք, հառաչ և սակայն
ժպիտ մը ծագեց Պայրընի դէմքին
վրայ, երբ թերեւս սպարտացի մայրերու
մաղթանքն ուղղեց իր սիրական
բանաստեղծին:

— Վահանիդ տակը, կամ վրան, գնա՛
իմ դիցազն Ապոլոն, հոգիս միշտ
քեզի համար պիտի աղօթէ: Եւ տար
հետդ եղբայրս ալ, կոմս Բիէթրոյ
կամպան, իմ կողմէս, քեզի իբր
հլու եղբայր և հօր

բազուկ, Աստուծոյ վերջ քեզի
պաշտպան: Երթաս բարով:

*
**

1820 Օգոստոսի առաջին օրերը նաւը
Քեֆալոնիա հասաւ և ստիպուեցաւ հոն
սպասել՝ Լոնտոնի կոմիտէին և Յունաս-
տանի յեղափոխական առաջնորդներու ժողովէն
հրահանգներ ստանալու համար:
Երկար չմնաց սակայն ու համբայ
ելաւ դէպ ի Միսոլոնիկի:

Եւրոպական հանրային կարծիքին մէջ
զրեթէ յանկարծակի յեղաշրջում մը
տեղի ունեցաւ Պայրընի մասին. ան՝ մէկ
վայրէկանէ միւսը փոխուեցաւ հին դիցարա-
նական լուսաշող մէկ քնարուորդ, որ կը
փութար իր նուագին հմայքով ուժ ու կո-
րով ներշնչել հելլենական զրեթէ ոգեւարի
վիճակին հասած յեղափոխութեան:

Նաւը Միսոլոնիկի հասաւ, ուր Պայրըն
վար իջաւ լորտի բոսորագեղ ազնուական
հագուստով, և առաջին գործն եղաւ իր
բամբ ու որոտագին ձայնով միութեան և
համերաշխութեան հրաւիրել ամէն կողմ
մերէ զինքը դիմաւորող հելլեններուն:

Սուլիոթ մարտիկներուն խօսեցաւ իրենց
զաւառաբարբառով, եպիսկոպոսին հետ
հին յունարէնով, և յուսահատութեան
անդունդին եզրն հասած պետերուն ջի-
ղերը զօրացուց վաղուան մեծ Յոյսին իրա-
կանացման հաւատքով, բռնկեցուց անոնց
հոգիներն ու մեծամասնութեամբ համա-
խմբեց Ազատ Եւլաղայի հեռապատկերին
շուրջ:

Զառանցանքի պէս բան մը անցաւ յե-
ղափոխական պետերու հոգիէն և միակամ
որոշեցին՝ Ողիմպոսէն հրաշքով իրենց մէջ
իջած նոր Ապոլոնին նուիրել վաղուան
կազմուելիք Յունաստանի անկախ թագա-
ւորութեան թագը:

Պայրըն վճռական կերպով մերժեց այդ
առաջարկը յայտարարելով թէ՛ ինքը եկած
էր ամէն ինչ զոհարելու: Հելլէն Ազա-
տութեան զաղափարին համար, և ոչ թէ
օտար բռնապետութեան դէմ՝ նոր բռնա-
պետութիւն մը հաստատելու:

Պետերու ժողովն իսկոյն անուանեց
զինքը Արշիւթրաթիկոս և հրամանատար
կարգեց Լեբանթոյի թուրք բանակին վրայ
յարձակելու համար կազմուելիք յունական
զօրաբանակին:

Բանաստեղծը իր հետ բերած մեծագու-
մար ոսկիներով ռազմամթերք, պաշար և
կարելի եղածին չափ համազգեստ գնեց:
Սն շուտով շահեցաւ լեռնական սուլիոթ-
ներուն վստահութիւնը, որոնց միջեւ քանի
մը ամիս մնացած էր իր նախորդ ուղեւո-
րութեան ընթացքին և այն ատենէն սոր-
ված անոնց զաւառաբարբառը:

Սուլիոթները Յունաստանի դարաւոր
զերութեան միջոցին՝ մեր Զէյթունցիներ-
ուն պէս՝ անկախութեան վերջին կայծը
անմար պահած էին իրենց անմատչելի
լեռանց ձերպերուն և խոռոչներուն մէջ:

Պայրընի անձնական սուլիոթներու
գունդին պետը, որ նախապէս ճանչցած
էր զինքը, իրենց վաղեմի և աւանդական
սովորութեան համաձայն զինուորական
երդումը կատարելու համար, դաշոյնով
իր իսկ ձախ ձեռքին երակը բացաւ և
վազած արիւնով ճակտին վրայ բոսորա-
գեղ խաչ մը գծեց իր մատնիկով: Անկա-
կութեմբ Խաչին յաղթանակին համար՝
մահիկին վրայ, իր և իր սուլիոթներուն
արեան մինչեւ վերջին կաթիլը Արշի-
ւթրաթիկոս Լորտոս վիրտի հրամանին
ներքեւ դնել ու թափել:

Ամէն օր ինքը անձամբ մարզանքի կը
տանէր յոյն ձիաւորներն ու հետեւակա-
ւորներն հասած կարգ մը եւրոպացի կա-
մաւորներ ալ վարձեց և քիչ ատենէն՝
փոքրիկ այլ բաւական կարգապահ բա-
նակի մը կորիզն ունեցաւ: Լեբանթոյի
մէջ ամբացած բանակը՝ ինքը պիտի ա-
ռաջնորդէր Շէրիֆ փաշայի կատաղի գուն-

դերուն դէմ: Զինուորական չարքաշ
կեանքը զոր ինքն իր անձին պարտադրեց,
սուլիոթներու հետ բաժնելով իրենց նիհար
օրապահիկը, և որպէսզի զրաւէ բանակին
սիրտն ու հոգին՝ անոնց երգերուն, պա-
րերուն ու մարզանքին իր ալ մասնակե-
ցութիւնը՝ պատճառ եղաւ ամէնուն կողմէ
պաշտուելու: Գտնուեցաւ միայն Բիթրոյ
պէյ մը, որ փոխանակ իր հայդուկներէն
խումբ մը զօրք Պայրընի օգնութեան դըր-
կելու, պատգամաւորի մը միջոցաւ՝ ըս-
պառնական շեշտով անկէ 4000 սթերլին
պահանջեց: Պայրըն չպատասխանեց: Սա-
կայն քանի մը շաբաթ վերջ՝ Բիէթրոյ պէյ
իր վրանին տակ գտնուեցաւ երկու աչքը
կուրացած: Յոյն յեղափոխական զաղտնի
մարմինն այդ պատիժը գործադրելով իր
գոյութիւնն զգացնել կու տար հայրենիքի
բոլոր հակառակորդներուն և դաւաճան-
ներուն:

Պայրըն, հակառակ իր հոգեկան ամուր
կորովին, երբեմն դառնագոյն տխրութեան
մը գալարումը կը զգար ներսէն: Լոնտոնի
Հելլենական Անկախութեան փոխառու-
թիւնը զրեթէ արդիւնքի մը չէր յանգած.
Իսկ քանի մը մարդասէրներու ստորագրած
քանի մը հազար ոսկիները հազիւ արտա-
սահմանի հելլէն գործիչներու և բրոքա-
կաւտի առօրեայ ծախքերուն կը բաւէին:
Այս մտածումը զինքը կը չարչարէր ան-
զադար:

Անձրեւային եղանակն սկսած էր. Պայ-
րըն գիտնալով հանդերձ որ Միսոլոնիկի
կլիման վատառողջ ըլլալուն կրնար իրեն
փնասել, իր անձն երբեք նկատի չառնե-
լով, շարունակեց սուլիոթներու կեանքով
ապրիլ, որովհետեւ իր գերագոյն խոնարհ
իրագործմանը համար ամէն ինչ զոհելու
պատրաստ էր: Մանաւանդ որ Անգլիոյ և
Յունաստանի յոռետես զաղափարները կը
սկսէին ջնջուիլ և համակրանքի նշաններ
երեւիլ: Բայց այս տագնապալի կեանքը
սաստիկ ազդած էր իր առողջութեանը
վրայ:

Գոլթըրդոնիս, Մօրէաի խումբերուն
հրամանատարը, կը նախանձէր Մաւրոբոր-

տաթոյի յաջողութիւններուն և կ'աշխատէր անուղիղ լուրերով, մինչեւ այն օրը հաւատարիմ մնացած սուլիոթները գրգռել Պայրընի դէմ և անկից հեռացնել: Ճիշտ այդ միջոցին երբ Պայրըն յոգնաբեկ օր մը կը հանգչէր տան մէջ, 500 սուլիոթներ ներկայացան իրեն և սպառնալեօք պահանջեցին որ իրենցմէ 150 հոգի սպայի տիտղոսն ունենան և մնացեալն ալ ամիս մ'առաջ ստանան իրենց թոշակը: Հակառակ իր տկար վիճակին, Պայրըն չափազանց զայրացած, բաւական ուժ ունեցաւ սաստիկ կերպով յանդիմանելու և ամօթահար ետ դրկելու զիրենք: Սակայն ճիշտ այն գիշերը ջղագարութեան առաջին տագնապ մը ունեցաւ:

Այդ ատենները սկսած էր յուսարեկութիւն և ատիկա պատճառ կ'ըլլար իր առողջական վիճակին աւելի վատթարելուն, կը տեսնէր որ երեք ամսուան մէջ 59,000 տոլար ծախսուած էր չնչին արդիւնքի մը համար:

1824 Ապրիլ 9 ին ուրախառիթ լուրեր ստացաւ Անգլիայէն, որով կ'իմացնէին թէ Յունական փոխառութիւնը երկուքուկէս միլիոնի հասած է. այդ լուրէն ոգեւորուած՝ կամպայի հետ ձիով պտոյտի մը կ'ելլէ. ճամբան փոթորկի և տեղատարափ անձրեւի մը կը բռնուին, և ատիկա պատճառ կ'ըլլայ որ իր քայքայուած առողջութիւնը բոլորովին կործանի. անկողին կ'իյնայ, և բժիշկները տեսնելով իր ծանր վիճակը՝ կ'առաջարկեն արին առնել՝ որուն կ'ընդդիմանայ սկիզբը, բայց յետոյ տեղի կու տայ անոնց ստիպումներուն: Դժբախտաբար ատիկա զինքը աւելի եւս տկարացուց. սակայն ինչ որ ալ ըլլար՝ վախճանը մօտալուտ էր, անոր մարմինը չափազանց տկարացած ըլլալուն համար:

Թէեւ ինքը երջանիկ է իր վիճակէն, և կը ցաւի միայն որ Յունաստանի ազատութիւնը չտեսած պիտի մեռնի, ու հետեւեալ խօսքերը կը մըմջէ. « Յունաստանի տուր իմ ժամանակս, զբամա, առողջութիւնս, աւելի ինչ կ'ընայի ընել. այժմ իմ կեանքս ալ կու տամ »: Ուրիշ

անըմբռնելի շատ մը բաներ մըմջեղէն վերջ, որոնք ուղղուած էին իր կնոջը, Լէյտի Պայրընին, և իր աղջկանը Ստալին, ջղային երկար տագնապներու մէջ ցաւատանջ հոգին կ'աւանդէ 19 Ապրիլին գիշերը:

Կ'ենթադրուի թէ Միխիթարեան արբահայրը Պայրընի վերջին վայրկեաններուն տառապանքն ամոքած է, այսպէս շարունակելով մինչեւ անոր մահը այն բարելաւ ազդեցութիւնը որ Միխիթարեան հայրերն ունեցած էին իր կեանքի ընթացքին:

Երկրորդ առաւօտուն 37 թնդանօթի հարուածներ Պայրընի մահը կը գումարէին:

Անմիջապէս ըսեմ թէ՝ յոյները չափազանց ազդուած իրենց ազատարարին կուրուստէն, սուլիոթ պետերը մէկդի կը դնեն անձնական կռիւներ և փառասիրութիւններ, ու միանալով՝ հաւատարմութեան երդում կ'ընեն Մալրոքորտաթոյի:

Այլեւս Յունաստան գերի պիտի չըլլար թուրքին:

Յոյները ուզեցին որ իրենց պաշտած հերոսին մարմինը Պարթենոնի մէջ թաղուի, սակայն ըստ իր փափաքին Անգլիա փոխադրուեցաւ:

Գնդապետ Ճորճ Պայրըն գնաց իմացնել Լէյտի Պայրընին իր ամուսնոյն ցաւալի մահը. նէ խորապէս յուզուեցաւ և փափաքեցաւ ողբացեալին վերջին վայրկեաններուն մանրամասնօրէն տեղեակ ըլլալ:

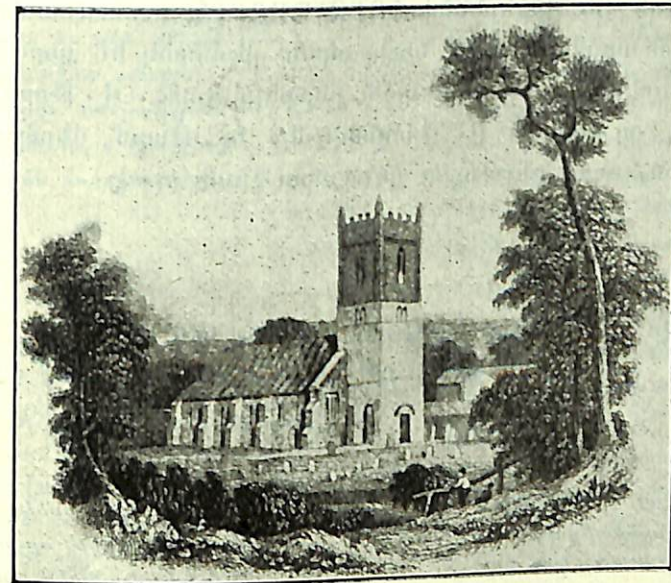
Ամբողջ Անգլիա ցնցուեցաւ այս գոյժի իմանալով, նոր խանդավառութիւններուն առաջ եկաւ իր բանաստեղծութիւններուն համար: Վերջապէս Անգլիա կ'ընդունէր թէ իր ժամանակին ամենամեծ բանաստեղծն էր որ կ'անհետանար:

Գաղղիոյ մէջ ալ շատ թերթեր կը նըշմարէին թէ, դարուն երկու ամենանշաւաւոր մարդիկը, Նաբոլէոն և Պայրըն, զրեթէ միեւնոյն ժամանակամիջոցին մէջ մեռած էին:

Յուլիս 1 ին Ֆրոյտա նաւը, ունենալով իր վրան բանաստեղծին մարմինը հասաւ Լոնտոն, ուր Ուէսթմինսթըրի պետք

չընդունեցաւ որ Պայրըն թաղուի Աբբայաւանին մէջ, որով բանաստեղծին դագաղը փոխադրուեցաւ Նոզինկամ, ուր ամբողջ Քաղաքը և բարեկամներն ընկերացան հերոսին մինչեւ վերջին բնակավայրը, Հըգ-

զի եթէ Պայրըն մեկնած ըլլար այս աշխարհէն երբ հաճոյքներու և մեղկութեանց մէջ ընկղմած էր, պիտի պակսէր իր համբաւէն այն ջինջ և զիւցազնական մեծութիւնը, որ եթէ նոյնիսկ իր գրական գոր-

Հըգըր եկեղեցին, ուր կը գտնուի Քերթոյին մարմինը

նը թորքերու գիւղին փոքրիկ եկեղեցին, ուր կը հանգչէին արդէն Պայրընի նախահայրերը:

* * *

Ահա տարօրինակ ճակատագիրը այս մեծ մարդուն զոր նախկին Յունաստան պիտի պաշտէր աստուածի մը չափ:

Մէկդի թողով իր կեանքին շատ մը եղելութիւնները և մանրամասնութիւնները, ջանացի ձեզի պատկերացնել իր բաւոյական ինքնութեան դանդաղ յեղաշրջումը դէպ ի մարդկութեան յաւիտենական խեղճը, սրբազան ազատութիւնը. վասն

ճունէութիւնը արժանիք չունենար, պիտի բաւէր զինքն անմահացնելու:

Այս իսկ պատճառաւ է որ ամբողջ կեանքիս ընթացքին, Պայրըն իբր բեւեռային աստղ զիս առաջնորդած է: Կը սիրեմ զինքը իր մեղամաղձոտ և փոթորկայոյզ զրութիւններուն համար և մանաւանդ կը պաշտեմ զինքը իբր սուրբ ազատութեան նահատակուած առաքեալը: Քանի անգամներ տարագրի կեանքիս մէջ ոգեկոչեցի զինքը, տեսնելով դժբախտ ազգիս ահաւոր չարչարանքները և այս անգամ ալ հոգիս խորէն կը գոչեմ:

Գուցէ ի՞նչես մի սնգամ քու բարձունքէդ այն ստեղծաբարի շէշտերը յուզեն ընդարմացած Եւրոպան Եւ ամբողջ Մասիսի ծիւնասպիտակ գազանէն: Ազատութեան մոռցրած երգը գողաս Հայրութեան: